

OKRUGLI STOL S TEMOM „VLADANJE U ŠKOLI“ – PRIKAZ / ROUNDTABLE DISCUSSION ON STUDENT BEHAVIOUR – OVERVIEW

Jedna izvorno pedagoška tema ostala je na margini svih reformskih procesa, kao i svih procesa unaprjeđenja i osuvremenjivanja sustava odgoja i obrazovanja, a to je „vladanje u školi“. Direktno je povezana s tradicionalno nazvanom odgojnom dimenzijom škole.

Vladanje u školi se zadržalo u formalnom sustavu kao kurikulumska sastavnica i službeno je dio pedagoške dokumentacije. Vladanje u školi je formalna pedagoška kategorija koja se nije mijenjala ni u jednoj reformi odgoja i obrazovanja od polovice prošlog stoljeća do danas. Ostala je nezapažena terminološki, pojmovno, konceptualno, paradigmatički, teorijski. Paradoksalno je da su u samoj biti vladanja učenika u školi sadržane odlike osobnosti učenika, da se njihov razvoj u novim pedagoškim paradigmatima (teorijama) provlači kroz temeljne i strukovne kompetencije, a razvojni se učinci desetljećima prate i evidentiraju kroz najužu didaktičko-metodičku dimenziju umjesto široko pedagošku.

Kao što su suradnja i kvaliteta međuljudskih odnosa u školi pokazatelji kvalitete rada odgojno-obrazovne institucije, tako i kompetencijska paradigma pretpostavlja formiranje učenika s odlikama osobnosti koje su šireg profila od zapošljivog djelatnika i aktivnog građanina. Odgoj je suptilan fenomen koji zahtijeva poticanje razvoja znanja, umijeća, sposobnosti i stavova djece i učenika prema društvenim i kulturnim vrijednostima koje svoj razvojni odraz imaju praktično u školskom, izvanškolskom i životnom okruženju u različitim odnosima, a manifestiraju se kroz komunikaciju, verbalnu i neverbalnu. Pedagoška su gledišta važnija nego ikad, jer je prostor vrijednosnog i osobnog razvoja djece i mladih u samoj suštini istraživačko područje pedagogije. Otklon od normativnog pristupa u pedagogiji jest svojevrsna obrana od umanjivanja znanstvenosti pedagogije, umjesto suprotno.

Vladanje u školi jest problematika iz koje se otvara cijeli niz odgojnih tema koje se deriviraju iz stjecanja i razvoja temeljnih i strukovnih kompetencija (inicijativnost, samopouzdanje, uspjeh, pozitivan stav prema učenju, samostalnost, odgovornost, karijerno napredovanje i dr.); tema koje zahtijevaju fenomenološku analizu, empirijske dokaze i redefiniranje u odgojno-obrazovnoj praksi.

Autorica ovih redaka svojedobno je prijavila istraživačku temu *Vladanje u školi – kojim odgojnim ciljevima težimo?* na Sveučilištu u Zadru, koja je permanentno poticajna za sva znanstvena i obrazovna područja, kao i interdisciplinarni i multidisciplinarni pristup istraživanju. U sklopu Međunarodne znanstveno-

stručne konferencije *Kakav odgoj želimo?/What kind of Upbringing and Education Do we Want?*, održane na Sveučilištu u Zadru od 18. do 20. svibnja 2023. organizirala je Okrugli stol pod naslovom „Vladanje u školi“ odlučivši da glavnu riječ nemaju znanstvenici, teoretičari i visokoškolski profesori, nego iskusni praktičari iz hrvatskoga odgojno-obrazovnog sustava.

Pred auditorijem koji je činilo više od sto pedeset sudionika (tuzemnih i inozemnih znanstvenika, stručnih suradnika, učitelja, nastavnika, ravnatelja i studenata) na niz pitanja odgovarale su **Nikolina Matovina-Hajduk**, učiteljica razredne nastave zaposlena u OŠ Pavleka Miškine u Zagrebu, **Maja Mačinko**, učiteljica savjetnica tehničke kulture i fizike, zaposlena u OŠ Ivana Cankara u Zagrebu, **Maja Krišto**, profesorica hrvatskog jezika, zaposlena u Obrtnoj tehničkoj školi u Splitu i **Mirela Sučević**, pedagoginja, zaposlena u OŠ Kajzerica u Zagrebu. Pitanja su bila: Što se danas podrazumijeva pod vladanjem u školi, kako se ono vrednuje, što uključuje? Može li se odgoj odvojiti od obrazovanja? Koji su najčešći izazovi s kojima se učenici, nastavnici i stručni suradnici u školi susreću u vezi s vladanjem u školi? Koja sredstva i koji mehanizmi stoje na raspolaganju učiteljima i nastavnicima kad je vladanje učenika loše, nepoželjno ili pak rizično? Ima li u strukovnim kurikulumima dovoljno prostora za odgojnu djelatnost? Postoji li u strukovnim školama jaz između nastavnika strukovnih predmeta i nastavnika općeobrazovnih predmeta? Komu ostaje više vremena za odgojnu djelatnost? Razlikuju li se odgojne metode i odgojna sredstva među nastavnicima? Čini li vam se da pritisci roditelja „poljuljavaju“ autoritet nastavnika i učitelja? Kako ukazati roditeljima da učitelji i nastavnici rade za dobrobit njihove djece?

Profesionalno-iskustvene narative prenosimo riječima sudionica:

- *Vladanje najčešće povezujemo uz neprihvatljivo ponašanje. /.../ Nekada su odgoj i obrazovanje bili povezani. Odličan učenik bio je odličan i u vladanju. Danas smo svjedoci kako nerijetko djeca koja imaju dobre ocjene imaju neprihvatljivo ponašanje, odnosno smanjenu emocionalnu i socijalnu inteligenciju*, istaknula je Matovina-Hajduk.

Sudionice smatraju da uspješan odgoj podrazumijeva suradnju s roditeljima / skrbnicima, kao i to da škola i obitelj trebaju jednako prihvatiti pedagoške mjere, jer smisao mjere i jest usmjeren na odgoj djeteta.

- *Godine iskustva pokazuju mi da pedagoške mjere često demotiviraju one učenike koji imaju problema s autoritetom, nasiljem, uništavanjem imovine. Ponekad bismo kao nastavnici trebali pokazati više empatije, približiti se svakom učeniku*, rekla je Krišto.

Mirela Sučević upozorila je na loš sustav ocjenjivanja odgoja, pri kojemu je svako dijete uzorno, a zbog skrivljenog ponašanja dobiva ocjenu loše ili dobro, koja bi zapravo trebala biti početna, a ocjena „uzorno“ morala bi se zaslužiti.

- *Otkad sam u učionici prošlo je trinaest reformi. Nakon svake bih se pitala kuda ja idem s djecom. Škola treba biti topla sredina u kojoj učenici žele boraviti. U odgoju često nedostaje suradnja s roditeljima koji ne čuju što govorimo. Za sve roditelje u svom razredu mogu reći da su divni ljudi, ali često nisu povezani sa svojim djecom,* istaknula je Matovina Hajduk.

Sučević je upozorila na to kako je sve više djece sklono depresiji i anksioznosti, za što su dijelom krive moderne tehnologije.

- *Smatram da se socijalne vještine uče samo u kontaktu. Imamo jako puno 5.0 odlikaša, ali ne i empatičnih osoba. Moramo na tome raditi,* zaključila je Sučević.

Vladanje u školi nedvojbeno se promijenilo korištenjem informacijsko-komunikacijskih tehnologija i društvenih mreža. Informacijsko-komunikacijske tehnologije ispriječile su se i obiteljskom odgoju. I jedne i druge kao da su djeca učinila nemoćnima u odgoju.

Slika 1. Sudionice okruglog stola „Vladanje u školi“

Iskustveni su narativi iznimno poticajni za refleksivnije razmatranje vladanja učenika kao i oživljavanje odgoja i u školskom i u obiteljskom okruženju. Odgojna očekivanja obitelji, škole i društva se ne razlikuju; razlikuju se načini iskazivanja brige o djetetu i učeniku. Popustljiv odgoj ima neizmjerne implikacije, a o njima bi roditelji trebali imati pravodobne spoznaje. Svi očekujemo da djeca i učenici budu solidarne i empatične osobe, osobe koje će učenje prihvaćati kao svoj osobni napor do postizanja boljeg uspjeha, koje će znati procijeniti opasnosti koje ih vrebaju u vremenu informacijsko-komunikacijskih i digitalnih tehnologija i koje će biti sposobne razlikovati dobro i zlo. Djeca i učenici bit će u stanju postići očekivane ciljeve kad ponajprije obitelj i škola, ali i drugi čimbenici, ne budu kritizeri, nego prihvate načelo podijeljene odgovornosti, dijeleći znanja i iskustva za dobrobit svakog djeteta. Sudionice Okruglog stola pokazale su istinsku snagu u pokazivanju odgojnih smjerova svima koji odgoj vide kao vrijednosni fenomen od kojeg nitko ne smije okretati glavu.